Vol 6 Issue 10 April 2017

ISSN No :2231-5063

International Multidisciplinary Research Journal

Golden Research Thoughts

Chief Editor
Dr.Tukaram Narayan Shinde

Publisher
Mrs.Laxmi Ashok Yakkaldevi

Associate Editor
Dr.Rajani Dalvi

Honorary
Mr.Ashok Yakkaldevi

Welcome to GRT

RNI MAHMUL/2011/38595 **ISSN No.2231-5063**

Golden Research Thoughts Journal is a multidisciplinary research journal, published monthly in English, Hindi & Marathi Language. All research papers submitted to the journal will be double - blind peer reviewed referred by members of the editorial board.Readers will include investigator in universities, research institutes government and industry with research interest in the general subjects.

Regional Editor

Manichander Thammishetty
Ph.d Research Scholar, Faculty of Education IASE, Osmania University, Hyderabad

International Advisory Board

Kamani Perera
Regional Center For Strategic Studies, Sri Lanka

Janaki Sinnasamy
Librarian, University of Malaya

Romona Mihaila
Spiru Haret University, Romania

Delia Serbescu
Spiru Haret University, Bucharest, Romania

Anurag Misra
DBS College, Kanpur

Titus PopPhD, Partium Christian University, Oradea,Romania

Mohammad Hailat
Dept. of Mathematical Sciences, University of South Carolina Aiken

Abdullah Sabbagh
Engineering Studies, Sydney

Ecaterina Patrascu
Spiru Haret University, Bucharest

Loredana Bosca
Spiru Haret University, Romania

Fabricio Moraes de Almeida
Federal University of Rondonia, Brazil

George - Calin SERITAN
Faculty of Philosophy and Socio-Political Sciences Al. I. Cuza University, Iasi

Hasan Baktir
English Language and Literature Department, Kayseri

Ghayoor Abbas Chotana
Dept of Chemistry, Lahore University of Management Sciences[PK]

Anna Maria Constantinovici
AL. I. Cuza University, Romania

Ilie Pintea,
Spiru Haret University, Romania

Xiaohua Yang
PhD, USA

......More

Editorial Board

Pratap Vyamktrao Naikwade
ASP College Devrukh,Ratnagiri,MS India

R. R. Patil
Head Geology Department Solapur University,Solapur

Rama Bhosale
Prin. and Jt. Director Higher Education, Panvel

Salve R. N.
Department of Sociology, Shivaji University,Kolhapur

Govind P. Shinde
Bharati Vidyapeeth School of Distance Education Center, Navi Mumbai

Chakane Sanjay Dnyaneshwar
Arts, Science & Commerce College, Indapur, Pune

Awadhesh Kumar Shirotriya
Secretary,Play India Play,Meerut(U.P.)

Iresh Swami
Ex - VC. Solapur University, Solapur

N.S. Dhaygude
Ex. Prin. Dayanand College, Solapur

Narendra Kadu
Jt. Director Higher Education, Pune

K. M. Bhandarkar
Praful Patel College of Education, Gondia

Sonal Singh
Vikram University, Ujjain

G. P. Patankar
S. D. M. Degree College, Honavar, Karnataka

Maj. S. Bakhtiar Choudhary
Director,Hyderabad AP India.

S.Parvathi Devi
Ph.D.-University of Allahabad

Sonal Singh,
Vikram University, Ujjain

Rajendra Shendge
Director, B.C.U.D. Solapur University, Solapur

R. R. Yalikar
Director Managment Institute, Solapur

Umesh Rajderkar
Head Humanities & Social Science YCMOU,Nashik

S. R. Pandya
Head Education Dept. Mumbai University, Mumbai

Alka Darshan Shrivastava
Shaskiya Snatkottar Mahavidyalaya, Dhar

Rahul Shriram Sudke
Devi Ahilya Vishwavidyalaya, Indore

S.KANNAN
Annamalai University,TN

Satish Kumar Kalhotra
Maulana Azad National Urdu University

Address:-Ashok Yakkaldevi 258/34, Raviwar Peth, Solapur - 413 005 Maharashtra, India
Cell : 9595 359 435, Ph No: 02172372010 Email: ayisrj@yahoo.in Website: www.aygrt.isrj.org

ISSN: 2231-5063 IMPACT FACTOR : 4.6052(UIF) VOLUME - 6 | ISSUE - 10 | APRIL - 2017

GRT GOLDEN RESEARCH THOUGHTS

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे विचार आणि भारतातील सामाजिक, राजकीय परिस्थिती

निलेश चंद्रकांत आढाव
सहा. प्राध्यापक, राज्यशास्त्र , मु.सा. काकडे महाविद्यालय , सोमेश्वरनगर, ता. बारामती .

प्रस्तावना

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर सत्याच्या मार्गावर चालणारे महामानव होते. भ्रष्टाचार, अनीति, अत्याचार, अन्यायास त्यांचा प्रखर विरोध होता. प्रामुख्याने जातीभेदाच्या ते विरोधात होते. जातीभेद म्हणजे समाजाला लागलेली किड आहे असे ते मानत असत ही सामाजिक किड नष्ट केल्याशिवाय समाज एकसंघ होणार नाही असे ते मानत. डॉ. आंबेडकर म्हणजे तळागाळातील लोकांना बौध्दिक व सामाजिक गुलामगिरीतुन मुक्त करून त्यांना न्याय व हक्काची जाणिव करून देणारे जगातले पहिले महामानव होते.

डॉ. बाबसाहेबांनी दलितांना सामाजिक न्याय मिळवून देण्यासाठी दिवसरात्र झटत राहिले. सवर्णांच्या मनात कधी तरी अस्पृश्याबद्दल सदभावना जागृत होईल या आशेवर ते सतत प्रयत्नशील होते. हिंदू धर्मात समाजाला आदराची वागणूक देण्यात यावी यासाठी त्यांनी मोठा लढा दिला. प्रामुख्याने नाशिकच्या लढ्यात मात्र सनातनवाद्यांनी अस्पृश्यांना मंदिर प्रवेशांपासून मोठी ताकद लावून लढा दिला. शेवटी या सनातन्यांच्या अमानवी प्रवृत्तीला कंटाळून बाबासाहेबांनी एक अत्यंत महत्त्वाचा निर्णय घेतला. तो म्हणजे धर्मांतराचा धर्मांतराची घोषणा केल्यानंतर समाजाची रचना समतेच्या आणि लोकशाहीच्या तत्त्वानुसार झाली तरच खऱ्या अर्थाने उपेक्षित समाजाला न्याय मिळेल व एकात्म भारताचे स्वप्न बघता येतील असे आव्हान केले.

प्रामुख्याने डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर समजून घेण्यासाठी किंवा त्यांच्या विचारांची तीव्रता स्पष्ट करण्यासाठी त्या कालखंडातील सामाजिक, राजकीय परिस्थिती समजून घेणे खुप गरजेचे आहे. भारताच्या वास्तवाचे आकलन झाल्याशिवाय त्यावर भाष्य करणे कठीण असते. देशाच्या भविष्याचे स्वप्न रंगविणे सहज शक्य आहे. विविध प्रांत, भाषा, धर्म त्या देषाचे एकात्म रूप डोळ्यासमोर आणणे आज देखील अशक्यप्राय वाटते. भारताच्या निर्मितीमध्ये प्रामुख्याने विचार केल्यास प्रमुख नेत्यामध्ये डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचा क्रम खुप वरचा लागतो. त्यांनी वेळोवेळी केलेले प्रयत्न तसेच लेखन व भाषण या दृष्टीने अत्यंत महत्त्वाची आहेत. संविधान सभेत बोलताना डॉ. बाबासाहेब म्हणाले होते 'मी हे जाणतो की आज आपण राजकीय, आर्थिक आणि सामाजिक दृष्ट्या विभाजीत आहोत आपण युध्दस्न प्रतिनिधी गटात विभाजीत आहोत आणि मी कदाचित असेही म्हणेन की, मीही अशाच एका प्रतिस्पर्धी गटाचा नेता आहे परंतु महोदय, हे सर्व असूनही जर परिस्थिती अनूकुल झाली तर या जगातील कोणतीही शक्ती या देशाला प्रतिबंधित करू शकणार नाही.' अर्थात असा दृढ विश्वास बाबासाहेबांनी व्यक्त केला होता. तो देशातील सर्व महत्त्वाच्या प्रमुख नेत्यांच्या साक्षीने देशाच्य सामाजिक आणि राजकीय अनुषंगाने बाबासाहेबांचे विचा महत्त्वपूर्ण ठरतात. भारतातील लोकशाही जीवनप्रणालीचा स्वीकार पूर्णत्वास जाण्यासाठी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी वारंवार प्रतिपादन केले. त्यामागे प्रामुख्याने जात धर्म विरहित एकसंघ भारताचे स्वप्न दडले होते. आपल्य देशात सातत्याने मुठभर लोकांची सत्ता वारंवार राहिली आहे. लोक या व्यवस्थेला कंटाळले आहेत. एक माणूस, एकमत, एक मूल्य या तत्त्वाचा आपण स्वीकार केला पाहिजे. त्यातूनच सामान्यांच्या आशा अपेक्षा पल्लवीत होतील. आकांक्षाचे पूर्नत्व झाले नाही तर या देशात वर्णसंघर्ष आणि वर्णयुध्द अटल होणार आहेत. त्यासाठी आपल्या जीवनातील राजकीय आणि सामाजिक, आर्थिक विषमती संपवावी लागेल हे संपले नाही तर एकूणच व्यवस्थेला धोका निर्माण होईल असा इशारा देताना डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर म्हणतात, "राजकारणात समता आणि सामाजिक, आर्थिक राजकारणात विषमता हे विसंग चित्र संपवावे लागेल प्रत्येका एक मत आणि प्रत्येक मताचे समान मूल्य हे तत्त्व राजकारणात स्वीकारणार आहोत. आर्थिक, सामाजिक संरचनेत माणसाला समान मूल्य नाकारणे हे भविष्यात चालणार नाही. अशी विषमता राहिली तर या संविधानसभेत परिश्रमाने निर्माण केलेली राजकीय लोकशाही संरचना उद्ध्वस्त होईल, त्यामुळे राजकीय लोकशाहीतून सामाजिक आर्थिक समता आलेली लोकशाही निर्माण करावी लागेल. समतेशिवाय असणाऱ्या लोकशाही स्वातंत्र्याला अर्थ नाही. सामाजिक पातळीवर समता आणि भारतीयांना बंधुता वाढीस लावण्याची जबाबदारी आपण स्विकारली पाहिजे अशी एकूण भूमिका बाबासाहेबांनी मांडली आहे"

भारतीय समाजातील विषमता नष्ट करणे हे बाबासाहेबांच्या राजकारणाचे प्रमुख सूत्र आहे. दारिद्र्य हे विषमतेचे रूप आहे. दारिद्र्य वास्तव म्हणून वस्तुनिष्ठपणे समजून कसे घ्यावे. संपत्तीच्या अभावात दारिद्र्याचा नाश पाहता येतो. बाबासाहेब संपत्तीचे न्याय्य वितरण करू पाहतात पण ते दारिद्र्य हे संपत्तीचा अभाव हे सूत्र स्विकारतात का? सत्तेचा स्त्रोत संपत्तीइतकाच धर्मात सुध्दा असतो ही राज्यसत्तेपेक्षा वेगळी असणारी सामाजिक अधिसत्ता असते. खालच्या जातीवर्गाचे दारिद्र्य हा सामाजिक अधिसत्तेचा परिणाम असतो. त्यामुळे संपत्तीची समान वाटणी झाली तरी सामाजिक अधिसत्ता खालच्या जातीवर्गाला निवडीचे स्वातंत्र्य नाकारून त्यांना अन्न सामग्रीपासून आभाव वंचीत करते. अन्नसामग्रीचा अभाव संपत्तीचा अभाव म्हणजे संपत्तीचा अभाव संपत्तीचा अभाव म्हणजे रोजगाराचा अभाव कौशल्याचा अभाव म्हणजे कौशल्या प्राप्त करण्यासाठी आवश्यक असणाऱ्या शिक्षणक्षेत्रातील

प्रवेशांचा अभाव सामाजिक, धार्मिक मुल्ये खालच्या जातीवर्गाला शिक्षण नाकारतात. त्यामुळे खालच्या जातीवर्गाचे दारिद्र्य हे केवळ संपत्तीचा अभाव ना राहता ते सामाजिक , राजकीय, धार्मिक मूल्यांचा परिणाम म्हणून समोर येत असते म्हणून व्यक्तीला क्षमतेच्या विकासासाठी अनुकूल आर्थिक, सामाजिक परिस्थिती निर्माण करणे बाबासाहेबांच्या राजकारणाचे सूत्र होते.

भारतीय समाजाला राजकीय, सामाजिक आणि आर्थिक जीवनाला विषमतेची कीड लागली आहे. ही सारी सत्ता ठराविक जनाच्या हाती एकवटली आहे. त्यात साधनांची सारी सत्ता ज्यांच्या हाती आहे ते धर्माचा कांगावा करतात. आणि आधारे मानवाचा अपमान करतात. मानवाचा अपमान करणारा धर्म हाच एक अधर्म असतो. शोषणासाठी शास्त्रीय पध्दत असते. तीच राबवण्यात येथील व्यवस्था धन्यता मानते. वास्तवाचे मान देत वास्तव बदलण्याची अपरिहार्यता त्यांनी प्रतिपादन केली आहे. कोणत्याही स्वरूपाचा भेदाभेद मानण्याचा प्रकार न अपमानकारक ठरतो. ही भेदाभेद सामाजिक, आर्थिक, राजकीय, धार्मिक, सांस्कृतिक समता प्रसिपिनेच्या विरोधी असते. आजतर धार्मिक आणि जातीय उन्मादाचा स्वर इतका उच्च झाला आहे की, यातून डॉ. बाबासाहेबांच्या विचाराला तडे जाण्याची भीती निर्माण होताना दिसते. सामाजिक संवेदना बधिर व्हाव्यात, बुध्दिभेदात्मक विचार एकात्मतेला बाधा पोहचविणाराच नव्हे तर तडा देणारा आहे म्हणूनच घातक आहे. आपल्या अस्तित्त्वासाठी देशापेक्षा आपल तत्त्वप्रणाली मोलाची मानणारे पक्ष अधिक झाले आहेत. जातीच्या, प्रांताच्या, भाषेच्या अस्मितांनवर देश चालत नसतो हे माहित असूनही अस्तित्त्वासाठी हे खेळ खेळले जात आहेत. एकात्म, एकसंध भारतासाठी ही आज अस्तित्वात असणारी सामाजिक, राजकीय परिस्थिती धोकादायक व चिंता करायला भाग पाडणारी आहे.

संदर्भग्रंथ

1. कांबळे बी. सी., डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी केलेली भारतीय घटनेची मीमांसा, सुगावा प्रकाशन, पुणे.
2. गुरू गोपाळ, डॉ. आंबेडकरांची राजकीय सत्तासंकल्पना व दलितमुक्तीचा प्रश्न, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर गौरवग्रंथ.
3. पळशीकर सुहास, स्वातंत्र्य, समता व बंधुभाव, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर गौरवग्रंथ.
4. गुहा रामचंद्र, (अनु.शारदा साठे) गांधीनंतरचा भारत नवी दिल्ली प्रकाशन.
5. फडके य. दि.,विसाव्या शतकातील महाराष्ट्र (खंड सहावा) 1948–1960, मौज प्रकाशन, मुंबई.

Publish Research Article
International Level Multidisciplinary Research Journal
For All Subjects

Dear Sir/Mam,

We invite unpublished Research Paper,Summary of Research Project,Theses,Books and Book Review for publication,you will be pleased to know that our journals are

Associated and Indexed,India

- ✶ International Scientific Journal Consortium
- ✶ OPEN J-GATE

Associated and Indexed,USA

- EBSCO
- Index Copernicus
- Publication Index
- Academic Journal Database
- Contemporary Research Index
- Academic Paper Databse
- Digital Journals Database
- Current Index to Scholarly Journals
- Elite Scientific Journal Archive
- Directory Of Academic Resources
- Scholar Journal Index
- Recent Science Index
- Scientific Resources Database
- Directory Of Research Journal Indexing

Golden Research Thoughts
258/34 Raviwar Peth Solapur-413005,Maharashtra
Contact-9595359435
E-Mail-ayisrj@yahoo.in/ayisrj2011@gmail.com
Website : www.aygrt.isrj.org